

Univerzitetska misao - časopis za nauku, kulturu i umjetnost [ISSN: 1451-3870]

Vol. 17, str. 144-155, 2018 god., web lokacija gde se nalazi rad: <http://um.uninp.edu.rs>

*Tematska oblast u koju se svrstava rad: Društvene i humanističke nauke / podoblast: Pedagogija
Datum prijema rada: 24.02.2017. UDK: 37.018.26(497.11) Datum prihvatanja rada: 03.12.2018.*

613.83:316.624-057.874(497.11) doi:10.5937/univmis1817144K

Originalni naučni rad

INFORMISANOST NASTAVNIKA I RODITELJA O ŠTETNOSTI ZLOUPOTREBE OPOJNIH STREDSAVA I DROGA

Fatima A. Kriještorac

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
fatimakarisik@yahoo.com

Melida Župljanin

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
meli_haki@hotmail.com

Mustafa Fetić

Internacionalni Univerzitet u Novom Pazaru,
Novi Pazar, Srbija
mustafa.fetic@uninp.edu.rs

Apstrakt

Osnovni cilj ovog istraživanja je utvrđivanje stvarnog stanja uticaja porodičnog i školskog vaspitanja u pružanju potrebnih informacija o bolestima zavisnosti. Istraživanje je sprovedeno na uzorku od 114 nastavnika srednjih škola i 127 roditelja. Uzorak je činilo ukupno 241 ispitanika oba pola. Budući da se radi o aktuelnom problemu koji se ne tiče samo jedne ili više država problem je podignut na međunarodni nivo, te smatramo da je u potpunosti opravdan značaj problema istraživanja. U empirijskim studijama analiziranim u funkciji ovog istraživanja, zavisno od ciljeva i zadataka ovog istraživanja, primenjivane su različite istraživačke metode i tehnike. Polazeći od predmeta istraživanja koristili smo metodu teorijske analize, empirijsko-neeksperimentalnu metodu, deskriptivnu, analitičko-sintetičku i metodu indukcije i dedukcije. Rezultati istraživanja su pokazali da su nastavnici i roditelji nedovoljno informisani o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga, o značaju preventivnog delovanja porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga, nedovoljno su informisani po pitanju prepoznavanja rizičnog ponašanja kao i o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga. Da bi se razmere ovog problema minimizirale potrebno je organizovati seminare i predavanja za nastavnike i roditelje, jer statistika govori da nastavnici i roditelji ne znaju gotovo ništa o drogama. Zato je neophodno menjati takvo stanje i stvoriti takve uslove u kojima će nastavnici i roditelji biti ravnopravni partneri i aktivno sudelovati u sticanju potrebnog znanja radi poboljšanja nivoa informisanosti na ovom polju.

Ključne reči: elektronski dnevnik, komunikacija, roditelj, nastavnik, ocene, izostanci, škola, kontrola, uspeh

INFORMATION OF THE TEACHER AND PARENTS ABOUT THE HARMFUL OF THE DEFICIENCY OF DRUGS

Abstract

The main goal of this research is to determine the actual state of influence of family and school education in providing the necessary information for addiction diseases. The survey was conducted on a sample of 114 secondary school teachers and 127 parents. The sample consisted of a total of 241 examined by both sexes. Since this is a current problem that does not concern only one or more countries, the problem has been raised internationally, which means that the significance of the research problem is fully justified. In embryonic studies analyzed in the function of this research, depending on the objectives and tasks of this research, different research methods and techniques were applied. Starting from the subject of research, we used the method of theoretical analysis, empirical-non-experimental method, descriptive, analytical-synthetic and induction and deduction method. The results of the research have shown that teachers and parents are not sufficiently informed about the harmfulness of abuse of narcotic drugs and drugs, the significance of the preventive action of the family and the school in order to combat illicit drugs and drugs, are insufficiently informed about the identification of risky behavior as well as about the causes of abuse of narcotic drugs and drugs. In order to reduce this problem, it is necessary to organize seminars and lectures for teachers and parents, as statistics show that teachers and parents do not know almost anything about drugs. It is therefore necessary to change this situation and create such conditions in which teachers and parents will be equal partners and actively participate in acquiring the necessary knowledge in order to improve the level of information in this field.

Key words: families, schools, narcotics and drugs, information

UVOD

Stručnjaci nazivaju narkomaniju „neinfektivnom epidemijom modernog doba,” tako da više niko nema aluziju da se bolest može potpuno iskoreniti. Međutim, najviše zabrinjava činjenica da se granica starosti onih koji dolaze u kontakt sa opojnim sredstvima i drogama pomera sve niže. Istraživanje koje je sproveo Ministarstvo prosvete i sporta „Igraj za život-droga ne“, donelo je zabrinjavajuće rezultate.

Naime, podaci sprovedenog istraživanja govore da je preko 20. 000 učenika osnovnih škola u Srbiji probalo neku vrstu opojnih droga. Stručnjaci koji se bave ovom problematikom smatraju da roditelji treba da snose najveću odgovornost. Sva stručna javnost upozorava roditelje da neprestano moraju nadzirati dete, proveravati sa kim se druži, kako izgleda i ponaša se. Sa druge strane, istina, da se velika količina opojnih sredstava i droga nalazi u školskom dvorištu i đačkim torbama direktno u proces rešavanja problema uključuje i školu.

U teorijskoj izradi predmeta istraživanja, kao i u analizi dosadašnjih istraživanja, istaknuta je važnost informisanosti o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga, kao i uloga informisanosti u formiranju pravilnog stava o bolestima zavisnosti. Blagovremena informisanost omogućuje nastavnicima i roditeljima delovanje u situacijama koje zahtevaju blagovremeno reagovanje u rešavanju problema.

Kako su opojna sredstva i droge stvarnost na našim ulicama i sve češće u školskim dvorištima smatramo da je jako važno blagovremeno informisati roditelje i nastavnike o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga, o štetnosti njihovog konzumiranja, takođe, smatramo da je od velikog značaja obučiti nastavnike i roditelje da na vreme uoče simptome koji znače zloupotrebu opojnih sredstava i droga.

TEORIJSKE OSNOVE ISTRAŽIVANJA

Prema definiciji Svetske zdravstvene organizacije zavisnost od lekova (psiholoških supstanci, droga) je posebno duševno stanje, a vrlo često i fizičko stanje koje nastaje delovanjem sredstava koje stvara zavisnost na organizam i reakcije organizma na njega. Mnogobrojni su razlozi zbog kojih se mladi odluče konzumirati opojna sredstva i droge. Neki od njih su manjak samopouzdanja, neuspeh na socijalnom planu, nedostatak roditeljske brige, beg iz stvarnosti, samodokazivanje, želja za posebnosti ali i nedovoljna informisanost o štetnom delovanju. Razlozi za uzimanje psiholoških supstanci i droga prema Petroviću (2001), su mnogobrojni i zavise od faktora koji bi se mogli podeliti u tri grupe: „Faktori ličnosti (biološki u smislu genetske predispozicije probatora), morbidni socijalni činioci, posebno prisutni u različitim uzrastima i dostupnost i vrsta psiholoških supstanci sa kojom osoba ima prvo iskustvo i za koje se kasnije vezuje.“ (Petrović, 2001: 243). Poput Petrovića i D. Milovanović (2003), smatra da „deca u osnovnoj školi marihuanu uglavnom probaju iz radoznalosti i potrebe za dokazivanjem i pripadanjem grupi. Srednjoškolski počinju konzumirati drogu uglavnom zbog osećaja niže vrednosti i straha od neuspeha, dok odrasli počinju konzumirati drogu zbog poremećaja ličnosti ili pojave duševnih poremećaja.“ (Milovanović&Milovanović, 2003).

Proučavajući razloge za posezanjem psiholoških supstanci uviđamo da je radoznalost visoko na lestvici razloga, pogotovu u mladem uzrastu. Zbog toga, smatramo da je kvalitetna informisanost nastavnika i roditelja može u velikoj meri pospešiti rešavanje ovako kompleksnog problema. Neophodno je putem radionica, seminara i predavanja obučiti nastavnike i roditelje kako bi na vreme prepoznali rizično ponašanje koje može značiti da se zbiva nešto u tom pravcu. Takođe, za sprovođenje dobre prevencije neophodno je edukovati nastavnike i roditelje o uzrocima koji direktno podstiču dete da proba psihološke supstance i droge. Neophodno je podići svest nastavnika i roditelja o značaju njihove međusobne saradnje i značaju prožimanja vaspitne funkcije porodice i škole. „Zaista će biti efekata samo ako svi sinhronizovano, u svom delu posla, odigramo ulogu najbolje što možemo, porodica u okviru svojih moći i uloga, škola u okviru svojih nadležnosti baš kao i društvena zajednica, pre svega lokalna.“ (Sindelić, 2002: 42).

Trenutno stanje na polju informisanosti roditelja i nastavnika nije zadovoljavajuće, škola je „zatvorena“ i nerado sprovodi bilo kakvu saradnju sa roditeljima. Znanje o bolestima zavisnosti kojim trenutno raspolažu nastavnici i roditelji nije dovoljno i mora se raditi na njegovom proširivanju. „Škola se mora menjati, škola treba biti realni izraz društvenih promena. Buduća škola je ona koja prati moderne tokove i trendove.“ (Bojanin, 2003: 2). Sa druge strane porodica kao „socijalna grupa u formiranju ličnosti, sociološka grupa u kojoj se vrši

reprodukcija čovečanstva, ali na čijim se biološkim funkcijama zasniva i bogat duhovni, emocionalni svet njenih članova“ (Dedić, 1996: 305), je u obavezi da svoju trenutno oskudnu informisanost o svemu što se tiče zlouporabe opojnih sredstava i droga učini sveobuhvatnijom, i na taj način pomogne mladom naraštaju da se uhvati u koštac sa najvećim porokom savremenog doba. Bojanin (2003), ističe zabrinjavajući podatak da je „u osnovnim i srednjim školama u našoj zemlji svaki deseti učenik došao u kontakt sa marihuanom, i da 2/3 učenika smatra da ona izaziva zavisnost.“ (Bojanin, 2003: 14). Uzimajući u obzir ovakvo stanje Petrović (1998), ističe da „ovako zabrinjavajući podaci ukazuju da je za borbu protiv ovisnosti potrebno imati dobru i stalnu informaciju o „neprijatelju“, postavljati mu adekvatne zamke u obliku „štapova za borbu“, i pokušati (što je možda i najvažnije) afirmisati zdrave stilove života među mladima, sagraditi etičke principe i ideale i na taj način stvarati zajednicu nade i perspektive. Tako će možda neke nove anekdote doneti zadovoljstvo i osmeh na naša lica.“ (Petrović, 1998: 22).

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Podatke smo prikupljali anketiranjem koje je bilo praćeno odgovarajućim instrumentom-anonimnim upitnikom za nastavnike i roditelje. Podaci su bili prikupljeni u toku meseca maja, školske 2014/2015. Istraživanjem je obuhvaćeno nekoliko nezavisnih varijabli: pol nastavnika i roditelja, stepen stručne spreme nastavnika i roditelja, broj godina rada u nastavi, vrsta škole u kojoj rade profesori, bračni status roditelja. Status zavisnih varijabli u ovom istraživanju imaju pojave iskazane u okviru zadataka istraživanja. To znači, da smo u istraživanje pošli sa saznanjem da uspeh u suzbijanju zlouporabe opojnih sredstava i droga zavisi od: stepena informisanosti glavnih faktora o štetnosti zlouporabe opojnih sredstava i droga (nastavnika i roditelja), informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga, informisanost o značaju preventivnog delovanja porodice i škole u cilju sprečavanja zlouporabe opojnih sredstava i droga, informisanost porodice i škole o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja, informisanost porodice i škole o uzrocima zlouporabe opojnih sredstava i droga. Prvi nivo analize obuhvatio je celokupan uzorak nastavnika i roditelja, te su u skladu sa tim njihovi rezultati prikazani u prvom delu rada. Dalje analize su se odnosile na ukrštanje zavisnih varijabli sa nezavisnim. Kada su pomenute nezavisne varijable ukrštene sa zavisnom varijablom naša polazna pretpostavka da informisanost roditelja i nastavnika o štetnosti zlouporabe opojnih sredstava i droga nije na zadovoljavajućem nivou je potvrđena, što ćemo detaljnije objasniti u daljem tekstu.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Ispitivanje informisanosti nastavnika i roditelja o štetnosti zlouporabe opojnih sredstava i droga realizovano je kroz sledeće zadatke: stepena informisanosti glavnih faktora o štetnosti zlouporabe opojnih sredstava i droga (nastavnika i roditelja), informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga, informisanost o značaju preventivnog delovanja porodice i škole u

cilju sprečavanja zloupotrebe opojnih sredstava i droga, informisanost porodice i škole o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja, informisanost porodice i škole o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga.

Tabela 1. Stavovi nastavnika o stepenu informisanosti nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga

	Porodica i škola Pokazatelj informisanosti nastavnika i roditelja	Stepeni procene						Rang
		Veoma kvalitetno	Kvalitetno	Osrednje	Veoma loše	Ukupno	Skalna vrednost	
1.	Informisanost nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga	3 2,63	10 8,77	30 26,31	71 62,28	114 100,0	2,31	5.
2.	Informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga	30 26,31	24 21,05	35 30,70	25 21,92	114 100,0	3,46	2.
3.	Informisanost o značaju preventivnog delovanja nastavnika i roditelja	33 28,94	25 21,92	39 34,21	17 14,91	114 100,0	3,65	1.
4.	Informisanost nastavnika i roditelja o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja	10 8,77	15 13,15	48 42,10	41 35,96	114 100,0	2,81	4.
5.	Informisanost nastavnika i roditelja o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga	15 13,15	18 15,78	43 37,71	38 33,33	114 100,0	2,97	3.

Na osnovu podataka iz tabele 1 konstantujemo da 62,28% nastavnika svoju informisanost i informisanost roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga ocenjuje kao veoma lošu, da je informisanost nastavnika i roditelja na osrednjem nivou smatra 26,31% nastavnika, kao kvalitetnu je ocenjuje 8,77%, dok kao veoma kvalitetnu je ocenjuje samo 2,63% nastavnika. Da je informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga veoma kvalitetna smatra 26,31% nastavnika, da je kvalitetna 21,05%, ka osrednju je ocenjuje 30,70%, a kao veoma lošu 21,92% nastavnika. Informisanost o značaju preventivnog delovanja 28,94% nastavnika ocenjuje kao veoma kvalitetnu, 21,92% kao kvalitetnu, da je informisanost u ovom pravcu na osrednjem nivou smatra 34,21% nastavnika, a kao veoma lošu je ocenjuje 14,91%. Analizirajući skalne vrednosti zaključujemo da profesori smatraju da je informisanost porodice i škole o preventivnom delovanju u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga znatno kvalitetnija nego informisanost o štetnosti zloupotrebe istih. Informisanost roditelja i nastavnika o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja 35,96% nastavnika ocenjuje kao veoma lošu, 42,10% kao osrednju, 13,15% kao kvalitetnu i samo 8,77% kao veoma kvalitetnu. Znanje odnosno informisanost o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga 33,33% nastavnika ocenjuje kao veoma loše, 37,71% kao osrednje, 15,78% kao kvalitetno i 13,15% kao veoma kvalitetno. Zaključak koji nameću podaci iz Tabele 1

ukazuju na činjenicu da nastavnici smatraju da su u nedovoljnoj meri informisani o mogućnostima delovanja porodice škole kada je u pitanju zloupotreba opojnih sredstava i droga, takođe nedovoljno su informisani o načinima preventivnog delovanja kako nastavnika tako i roditelja i u nedovoljnoj meri su upoznati sa uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga.

Grafikon 1. Stavovi nastavnika o stepenu informisanosti nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga

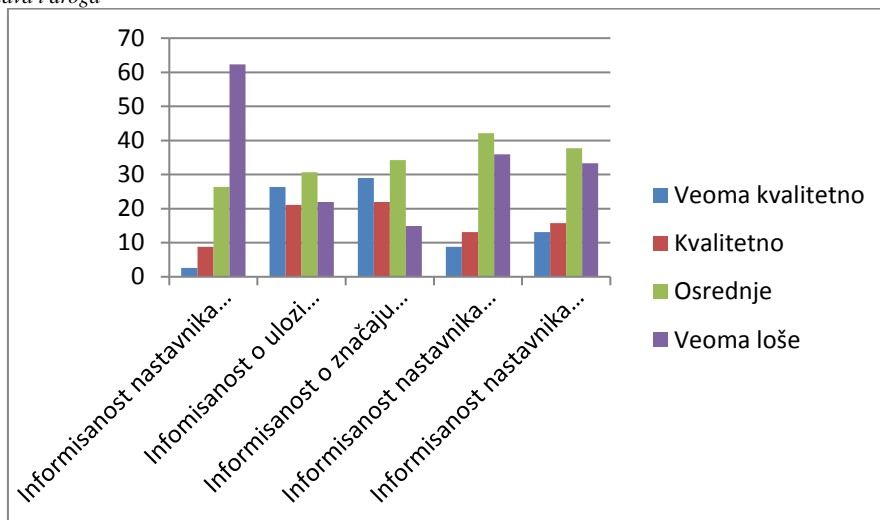


Tabela 2. Stavovi roditelja o stepenu informisanosti nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga

Škola	Porodica i roditelj informisanosti nastavnika i roditelja	Stepeni procene				Ukupno	Skalna vrednost	Rang
		Veoma kvalitetno	Kvalitetno	Osrednje	Veoma loše			
1.	Informisanost nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga	60 47,24	40 31,49	22 17,32	5 3,93	127 100,0	4,81	1.
2.	Informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga	40 31,49	44 34,64	32 25,19	11 8,66	127 100,0	3,86	2.
3.	Informisanost o značaju preventivnog delovanja nastavnika i roditelja	35 27,55	30 23,62	47 37,00	15 11,81	127 100,0	3,62	4.
4.	Informisanost nastavnika i roditelja o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja	26 20,47	25 19,68	59 46,55	17 13,38	127 100,0	3,70	3.
5.	Informisanost nastavnika i roditelja o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga	17 13,38	27 21,25	58 45,66	25 19,68	127 100,0	3,18	5.

Podaci iz Tabele 2 navode na konstataciju da roditelji svoju informisanost i informisanost nastavnika čak sa 47,24% ocenjuju kao veoma kvalitetnu, 31,49% roditelja je ocenjuje kao kvalitetnu. Da je informisanost na osrednjem nivou smatra 17,32% roditelja, a da je veoma loša samo 3,93%. Informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole 34,64% roditelja ocenjuje kao kvalitetnu, 31,49% kao veoma kvalitetnu, 25,19% kao osrednju, a da je veoma loša smatra samo 8,66% roditelja. Kada je u pitanju informisanost o značaju preventivnog delovanja 27,55% roditelja smatra da je veoma kvalitetna, 23,62% da je kvalitetna, da je osrednja smatra 37,00% roditelja, a da je veoma loša samo 11,81% roditelja. Kada je u pitanju informisanost nastavnika i roditelja o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja 46,55% roditelja smatra da je na osrednjem nivou, 20,47% je ocenjuje kao veoma kvalitetnu, kao kvalitetnu je ocenjuje 19,68% roditelja, a da je veoma loša smatra 13,38% roditelja. Informisanost nastavnika i roditelja o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga 45,66% roditelja ocenjuje kao osrednju, 21,25% kao kvalitetnu, 19,68% kao veoma lošu i 13,38% kao veoma kvalitetnu. Navedeni podaci upućuju na zaključak da roditelji u odnosu na nastavnike smatraju da su obe kategorije ispitanika dosta dobro, čak zadovoljavajuće informisane kada je u pitanju štetnost zloupotrebe opojnih sredstava i droga. Međutim, realno stanje je drugačije, pa se ovakvi iskazi roditelja mogu zapravo smatrati nedovoljnom informisanošću na ovom polju, jer činjenično stanje nas upućuju na zaključak da roditelji vrlo često i ne primete kada im deca prvi put probaju narkotike, ne razumeju uzroke i zapravo ne znaju koji su načini preventivnog delovanja.

Grafikon 2. Stavovi roditelja o stepenu informisanosti nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava I droga

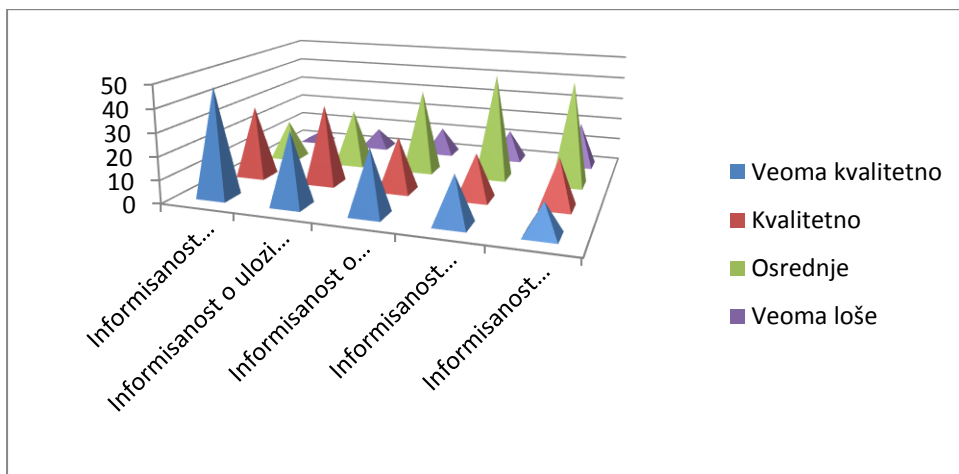


Tabela 3. Informisanost nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga

Ispitanici		Veoma kvalitetno	Kvalitetno	Osrednje	Veoma loše	Ukupno
Nastavnici	f	3	10	30	71	114
	%	2,63	8,77	26,31	62,28	100,0
Roditelji	f	60	40	22	5	127
	%	47,24	31,49	17,32	3,93	100,0
Ukupno	f	63	50	52	76	241
		26,14	20,74	21,57	31,53	100,0

Prema podacima iskazanim u Tabeli 3 zapaža se da roditelji i nastavnici u najvećem broju informisanost nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga ocenjuju kao veoma lošu. Da je tako smatra 31,53% nastavnika i roditelja. Međutim, istu stavku čak 26,14% ispitanika ocenjuje kao veoma kvalitetnu, 20,74% kao kvalitetnu i 21,57% kao osrednju. Dobijeni podaci nas navode na zaključak da informisanost o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga kao veoma kvalitetnu u najvećem procentu su ocenili roditelji, zanemarljiv je procenat nastavnika koji misle tako, te shodno tome konstatujemo da su nastavnici s obzirom na činjenično stanje dali iskrenije i realnije odgovore. Međutim, polazeći od činjenice da je u rešavanju problema bolesti zavisnosti od velikog značaja pravilna i blagovremena informisanost smatramo da se trenutno stanje o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga treba i mora promeniti i mora se učiniti napor da se informisanost na ovom polju podigne na viši nivo.

Tabela 4. Informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga

Ispitanici		Veoma kvalitetno	Kvalitetno	Osrednje	Veoma loše	Ukupno
Nastavnici	f	30	24	35	25	114
	%	26,31	21,05	30,70	21,92	100,0
Roditelji	f	40	44	32	11	127
	%	31,49	34,64	25,19	8,66	100,0
Ukupno	f	70	68	67	36	241
		29,04	28,21	27,80	14,93	100,0

Informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja opojnih sredstava i droga sa 29,04% obe kategorije ispitanika ocenjuju kao veoma kvalitetnu. Kao kvalitetnu je ocenjuje 28,21% nastavnika i roditelja, 27,80% obe kategorije ispitanika smatra da je na osrednjem nivou i 14,93% ispitanika je ocenilo kao veoma lošu. Analizirajući podatke iz Tabele 4 možemo zaključiti da obe kategorije ispitanika smatraju da vaspitna funkcija porodice i škole može biti od velike pomoći kada je u pitanju suzbijanje opojnih sredstava i droga. Približno isti procenti u odgovorima nas

navode na zaključak da je prisutna svest o tome da je vaspitna uloga porodice i škole u suzbijanju opojnih sredstava i droga veoma značajna ali i trenutno nedovoljna, pa je treba poboljšati i učiniti napor da ona postane nezaobilazna preventivna mera u rašavanju ovako kompleksnog problema.

Tabela 5. Informisanost o značaju preventivnog delovanja nastavnika i roditelja

Ispitanici		Veoma kvalitetno	Kvalitetno	Osrednje	Veoma loše	Ukupno
Nastavnici	f %	33 26,31	25 21,92	39 34,21	17 14,91	114 100,0
Roditelji	f %	35 27,55	30 23,62	47 37,00	15 11,81	127 100,0
Ukupno	f	68 28,21	55 22,82	86 35,68	32 13,27	241 100,0

Informisanost o značaju preventivnog delovanja nastavnika i roditelja u cijju suzbijanja opojnih sredstava i droga u najvećem procentu 35,68% obe kategorije ispitanika ocenjuju kao osrednju. Da je informisanost o značaju preventivnog delovanja veoma kvalitetna smatra 28,21% nastavnika i roditelja, kao kvalitetnu je ocenjuje 22,82% obe kategorije ispitanika a 13,27% nastavnika i roditelja je ocenjuju kao veoma lošu. Uzevši u obzir rezultate tabele br. 5 konstantujemo da informisanost o značaju preventivnog delovanja nastavnika i roditelja na nezadovoljavajućem nivou, te da se mora stanje popraviti. Činjenica da je prevencija najbolji lek za sprečavanje nastanka ovako kompleksnog problema navodi nas na zaključak da je neophodno edukovati nastavnike i roditelje o načinima i postupcima preventivnog delovanja

Tabela 6. Informisanost nastavnika i roditelja o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja

Ispitanici		Veoma kvalitetno	Kvalitetno	Osrednje	Veoma loše	Ukupno
Nastavnici	f %	10 8,77	15 13,15	48 42,10	41 35,96	114 100,0
Roditelji	f %	26 20,47	25 19,68	59 46,55	17 13,38	127 100,0
Ukupno	f	36 14,93	40 16,59	107 44,39	58 24,06	241 100,0

Tabela 7. Informisanost nastavnika i roditelja o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga

Ispitanici		Veoma kvalitetno	Kvalitetno	Osrednje	Veoma loše	Ukupno
Nastavnici	f %	15 13,15	18 15,78	43 37,71	38 33,33	114 100,0
Roditelji	f %	17 13,38	27 21,25	58 45,66	25 19,68	127 100,0
Ukupno	f	32 12,95	45 18,67	101 41,90	63 26,14	241 100,0

Informisanost nastavnika i roditelja o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga najveći procenat obe kategorije ispitanika 41,90% ocenjuje kao osrednju. Da je informisanost o uzrocima zloupotrebe veoma kvalitetna smatra 12,95% nastavnika i roditelja, kao kvalitetnu je ocenjuje 18,67% i kao veoma lošu 26,14% nastavnika i roditelja. Analizirajući podatke tabele 7 uvidamo da su stavovi nastavnika i roditelja prilično ujednačeni te da se obe kategorije ispitanika uglavnom slažu da je informisanost na ovom polju na nezadovoljavajućem nivou i da se mora popraviti.

DISKUSIJA

Problem zloupotrebe opojnih sredstava i droga je jedan od najsloženijih društvenih i medicinskih problema u savremenom svetu, koji ima negativne posledice skoro na sve aspekte ljudskog življenja. Svi dosadašnji naponi rezultirali su gotovo nezapaženim uspesima, a u velikom broju regiona, posebno u onim obuhvaćenih ratom ovaj problem poprimao je razmere opšte epidemije. Većina napora koja se ulaže u njegovo rešavanje jeste zapravo lečenje narkomana, odnosno onih koji su već oboleli. Gotovo niko se ne bavi kreiranjem jedne zdrave sredine u kojoj će mladi pojedinci odrastati i provoditi slobodno vreme. Droga je postala sastavni deo odrastanja velikog broja naše omladine i zato je dokaz zrelosti nastavnika i roditelja rešavanje i sprečavanje nastanka ovog problema. Nastavnici i roditelji ne smeju dopustiti da deca informacije o psihoaktivnim supstancama i drogama dobijaju od onih koji je prodaju i nude. U borbi protiv ovog kompleksnog problema saradnja nastavnika i roditelja mora biti na visokom nivou a plod njihove saradnje mora biti dobra, kvalitetna i sveobuhvatna informisanost koja će omladini omogućiti da shvati da je zloupotreba opojnih sredstava i droga siguran put za propadanje njegovog bića i urušavanje sopstvenog života.

U teorijskoj izradi predmeta istraživanja, kao i u analizi dosadašnjih istraživanja, istaknuta je važnost informisanosti o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga, kao i uloga informisanosti u formiranju pravilnog stava o bolestima zavisnosti. Blagovremena informisanost omogućiće nastavnicima i roditeljima delovanje u situacijama koje zahtevaju reagovanje u rešavanju problema. U istraživanje se pošlo od pretpostavke da nastavnici i roditelji nisu u dovoljnoj meri informisani o štetnosti zloupotebe opojnih sredstava i droga. Da bi se proverila postavljena hipoteza trebalo je na osnovu prikupljenih podataka utvrditi:

informisanost nastavnika i roditelja o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga, informisanost o ulozi vaspitne funkcije porodice i škole u cilju suzbijanja zloupotrebe opojnih sredstava i droga, informisanost porodice i škole o preventivnom delovanju u cilju sprečavanja zloupotrebe opojnih sredstava i droga, informisanost porodice i škole o načinima prepoznavanja rizičnog ponašanja i informisanost o uzrocima zloupotrebe opojnih sredstava i droga. Statističkom obradom podataka potvrdili smo polaznu pretpostavku da informisanost porodice i škole o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga nije na zadovoljavajućem nivou.

ZAKLJUČAK

Iz podataka do kojih se došlo istraživanjem zaključuje se da je hipoteza da nastavnici i roditelji nisu u dovoljnoj meri informisani o štetnosti zloupotrebe opojnih sredstava i droga potvrđena. Istraživanjem je utvrđeno da je informisanost ispitanika obe kategorije na osrednjem nivou, te je neophodno na svim nivoima podsticati informisanost, pružiti nastavnicima i roditeljima informacije o tome koliko su štetne droge, naučiti ih osnovnim pravilima preventivnog delovanja, potrebno je pružiti znanja o tome kako i na koji način da prepoznaju rizično ponašanje jer ono je ustvari nagoveštaj početka zloupotrebe opojnih sredstava i droga, i ponuditi nastavnicima i roditeljima informacije o tome koji su uzroci zloupotrebe opojnih sredstava i droga.

S tim ciljem potrebno je angažovati lokalnu i društvenu zajednicu, medije, lekare, pedagoge i psihologe. Potrebno je informisati nastavnike i roditelje u nastavnim i vanastavnim aktivnostima, organizovati radionice koje bi se bavile pružanjem osnovnih informacija i koje bi afirmisale vršnjačku edukaciju mladih. Današnja praksa u školama učenicima nudi premalo znanja iz ove oblasti. Jedno ili dva predavanja godišnje u trajanju od 45 minuta, ili čak i manje, na časovima Odeljenske zajednice, nedovoljno je za temeljno poznavanje vrlo širokog spektra ovog područja. Najbolja prevencija opojnih sredstava i droga jeste kontinuirano delovanje vaspitnih uticaja nastavnika i roditelja, jer dete najviše vremena provodi u školi i porodici. Da bi prevencija bila delotvorna i uspešna nastavnici i roditelji se trebaju neprestano usavršavati na ovom polju, odnosno neophodno je edukovati ih i omogućiti im poznavanje uzroka nastanka ovog problema. Da bi prevencija bila što uspešnija potrebno je osigurati stalno osposobljavanje na svim stupnjevima školovanja, od osnovnoškolskog pa sve do studijskog, jer jedino kvalitetnom informisanošću možemo sprovesti preventivne mere koje će biti u funkciji udaljavanja naše omladine od najozbiljnijeg problema savremenog čoveka.

LITERATURA

1. Backović, A. (2003). Narkomanija. Beograd. IP "Žarko Abulj". 11.
2. Bojanin, S. (2003). Uloga škole u primarnoj prevenciji bolesti zavisnosti i delikvencije mladih. Beograd. Međunarodna postdiplomska škola primarne prevencije bolesti zavisnosti, Zbornik radova, 2.
3. Dedić, D. (2003). Odabrana poglavlja školske i prodične pedagogije. Vranje. Učiteljski fakultet. 305.

4. Milovanović, D. Milovanović, S. (2003). Ličnost narkomana i porodice narkomana. Beograd. Priručnik centra za postdiplomske studije.
5. Petrović, P. S. (2001). Droga i ljudsko ponašanje. Beograd. Partenenon. 243.
6. Petrović, B. (1998). Kriminalistička metodika istraživanja krivičnih djela zloupotrebe droga. Sarajevo. Fakultet humanističkih nauka. 22.

RESUME

From the data obtained by the research it is concluded that the hypothesis that teachers and parents are not sufficiently informed about the harmfulness of the abuse of narcotic drugs and drugs is confirmed. The research found that the knowledge of the respondents of both categories is at the central level, and it is necessary to encourage information at all levels, to provide teachers and parents with information on how harmful drugs are, to teach them the basic rules of preventive action, it is necessary to provide knowledge about how which way they recognize risky behavior because it is actually a hint of the onset of abuse of narcotic drugs and drugs, and to offer teachers and parents information about what are the causes of abuse of narcotic drugs and drugs.

To this end, it is necessary to engage the local and community community, the media, doctors, pedagogues and psychologists. It is necessary to inform teachers and parents in teaching and extracurricular activities, organize workshops that would provide basic information and which would promote peer education of young people. Today's practice in schools provides students with insufficient knowledge in this field. One or two lectures annually for a duration of 45 minutes, or even less, in classes of the Department of Communities, are insufficient for a thorough knowledge of the very wide spectrum of this area. The best prevention of narcotic drugs and drugs is the continuation of the educational effects of teachers and parents, since the child is spending most of the time in school and family. In order for prevention to be effective and successful, teachers and parents should continually improve in this field, that is, it is necessary to educate them and enable them to know the cause of this problem. In order to ensure that prevention is as successful as possible, it is necessary to provide continuous training at all levels of education, from elementary school to study, because only with high quality information we can implement preventive measures that will be in function of removing our youth from the most serious problem of modern man.